

Αρχαία επιτόκια επιγράμματα

Δήμητρα Γιαννούλη-Τσαλαπάτη, Μαία, Καθηγήτρια Εφαρμογών Τμήματος Μαιευτικής Τ.Ε.Ι. Αθηνών, Κοινωνική Λειτουργός, Γενική Προϊσταμένη Νοσηλεύτρια "Απολλωνείου Θεραπευτηρίου".

Τα "επιγράμματα" ήταν ένα είδος λογοτεχνικών κειμένων της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας. Τα χάραζαν επάνω σε τάφους ή μνημεία και είχαν πληροφοριακό ή θρησκευτικό χαρακτήρα. Ήταν βραχύλογα ποιητικά είδη, που σκοπό είχαν να μνημονεύεται ένα συμβάν, γενικότερο ή ατομικό, να ωραιοποιείται ή λοιδωρείται μια κατάσταση ή κάποιος, να υπενθυμίζονται αναθήματα, να εξυμνούνται ή να μοιρολογούνται νεκροί.

Τα χαρακτηριστικά του επιγράμματος ήταν η ακριβολογία και η καλλιέργεια, γι' αυτό κάθε ρήση που προβάλλεται μ' αυτά τα χαρακτηριστικά, τιτλοφορείται "επιγραμματική".

Τα επιγράμματα χρονολογούνται ακόμη από την εποχή του Ομήρου. Ο Αρχίλοχος (7ος αι.) και ο Σιμωνίδης ο Κείος (6ος και 5ος αι.) υπήρξαν από τους διασημότερους επιγραμματικούς. Επίσης, επιγράμματα συνέθεσαν ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης.

Ο Καλλίμαχος, ο Λεωνίδας ο Ταραντίνος, ο Αντίπατρος ο Σιδώνιος, ο Μελέαγρος, ο Ανταγόρας, ο Μόσχος, ο Ασκληπιάδης ο Σάμιος, ο Στράτων ο Σαρδιανός, διακρίθηκαν κατά τους Ελληνιστικούς χρόνους και έκαναν το επίγραμμα να γνωρίσει μεγάλη άνθιση.

Στους νεότερους χρόνους επιγράμματα στιχούργησε ο Voileau, ο Βολταίρος, ο Σίλλερ, ο Γκάιτε, ο Νίτσε. Στην Ελλάδα συνέθεσε ο Σολωμός, ο Σούτσος, ο Λασκαράτος και άλλοι.

Τη μεγαλύτερη συλλογή αρχαίων ελληνικών επιγραμμάτων αντιπροσωπεύει η λεγόμενη "Ελληνική ή Παλατινή Ανθολογία", που συνετέθη τον 10ο αιώνα μ.Χ., επί Λέοντα Σγουρού, από τον Κωνσταντίνο Κεφαλά, πρωθιερέα των ανακτόρων του Βυζαντίου. Λέγεται "Παλατινή", επειδή βρέθηκε το 1606 στη Βιβλιοθήκη της Χαϊδελβέργης, πρωτεύουσας του Παλατιναίου, ενός παλιού Γερμανικού κρατιδίου μεταξύ Ρηνανίας και Βαυαρίας. Περιλαμβάνει 3.700 επιγράμματα, κατανεμημένα σε 16 βιβλία.

Ο D. L. Pagé, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, έχει περιλάβει σε ιδιαίτερο τόμο 1.134 επιγράμματα 102 ποιητών, ανάμεσα στα οποία, 16 αναφερόμενα στον τοκετό και 1 αναφερόμενο σε παθολογική κατάσταση, από τις σπανιότερες γυναικολογικές.

Τα επιτόκια επιγράμματα κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με το περιεχόμενό τους:

α) Στα ευκτικά ή παρακλητικά, στα οποία η ενδιαφερόμενη (η επίτοκος) παρακαλεί τα πνεύματα, που εποπτεύουν τον τοκετό, να την συντρέξουν με ευμένεια.

β) Τα αναθηματικά, στα οποία οι λεχώιδες προσφέρουν αφιερώματα στις θεότητες του τοκετού, για την αίσια έκβασή του.

γ) Στα πένθιμα ή επιτύμβια ή ελεγειακά, στα οποία μέσα σε λίγες αλλά εύγλωττες γραμμές, απεικονίζονται οι συμφορές

ενός άτυχου τοκετού, που κατέληξε στο μοιραίο.

Όπως όλα τα αρχαία επιγράμματα, έτσι και τα υπό έκθεση επιτόκια διακρίνονται για την υψηλή ποιοτική τους υφή, την πυκνότητα και τη μεσοτότητα των νοημάτων, τη λακωνική τους καλλιλογία, την ευγένεια και την τρυφερότητα της διατύπωσης.

Στα ευκτικά και τα αναθηματικά δεν υπάρχει ίχνος ευτέλειας ή κολακείας.

Στα πένθιμα ή επιτύμβια ή ελεγειακά, θαυμάζουμε την υποταγή στη σκληρότητα απόφαση της μοίρας, το συγκρατημένο με γενναιότητα σπαραγμό, για την αποδημία του αγαπημένου προσώπου.

Εδώ, δεν θα αξιολογήσουμε λεπτομερώς τα επιγράμματα. Αυτό είναι έργο των φιλολόγων. Απλά, θεώρησα χρέος να τα φέρω στο Σύλλογο Επιστημόνων Μαιών-Μαιευτών, ως δείγματα της στάσης των αρχαίων προγόνων μας εμπρός στην προσμονή ή την έκβαση ενός τοκετού –στάσης, που δεν απέχει καθόλου από εκείνη του μέσου σύγχρονου Έλληνα ή της μέσης σύγχρονης Ελληνίδας, όπως την ξέρουμε όλοι.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

α) ΕΥΚΤΙΚΑ ή ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΑ

1. Του ΚΡΙΝΑΓΟΡΑ

Ήρη, Ειλειθυιών μήτηρ, Ήρη δε τελείη, και Ζεύ γινομένοις Ξυνός άπασι πατήρ, ωδίνας νεύσατ' Αντωνίη ίλασι ελθειν πρηείας μαλακαίς χερσί συν Ηπιόνης όφρα και γεθήσειε πόσις, μήτηρ θ' εκυρή τε ή νηδύς οίκων αίμα φέρει μεγάλων.

Μετάφραση

Ήρα, μητέρα των Ειλειθυιών, άμωμη Ήρα, κι εσύ Ζεύ, πατέρα όλων που γεννιούνται, κάντε νά' ρθουν οι ωδίνες βοηθοί στην Αντωνία

με τα μαλακά χέρια της ήρεμης Ηπιόνης, για να χαρούν ο άντρας της, η μητέρα της κι η πεθερά της.

Αλήθεια: Αίμα από μεγάλα σόγια φιλοξενεί η κοιλιά.

2. Του ΚΑΛΛΙΜΑΧΟΥ

Και πάλιν, Ειλείθυια, Λυκαινίδος ελθέ καλεύσης εύλοχος ωδίνων ώδε συν ευτοκίη, ως τόδε νυν μεν, άνασσα, κόρης ύπερ, αντί δε παιδός ύστερον ευώδης άλλο τι νηός έχοι.

Μετάφραση

Και πάλι, Ειλείθυια, σύντρεξε τη Λυκαινίδα που σε καλεί, κι απάλυνέ της τις ωδίνες για να γεννήσει εύκολα. Κι ας λάβεις για το κοριτσάκι μόνο αυτό το δώρο. Όμως, για αγόρι, θα λάβεις αργότερα άλλα, καλύτερα, στο ωραίο σπίτι σου (στο ναό σου).

β) ΑΝΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

1. Του ΠΕΡΣΗ

Ζώμα τοι, ω Λατώϊ, και ανθεμόεντα κύπασσιν και μίτραν μαστοίς σφιγκτά περιπλομέναν θήκατο Τιμόεσσα, δυσωδίνιοιο γενέθλας αργαλέον δεκάτω μηνί φυγούσα βάρους.

Μετάφραση

Τη ζώνη και τη λουλουδάτη ρόμπα της και το σφιχτό στηθόδεσμό της, σ' εσένα, Λητώ, τ' ανάθεσε η Τιμόεσσα, σαν γλίτωσε από το οδυνηρό βάρος ενός δύσκολου τοκετού, έπειτα από δεκάμηνη εγκυμοσύνη.

2. Του ΠΕΡΣΗ

Πόντια κουροσόος, ταύταν επιποντίδα νύμφαν και στεφανίων λιπαρών εκ κεφαλάς

πλοκάμων
ολβία Ειλείθια, πολυμνάστοιο φύλασσε,
Τισίδος, ωδίνων ρύσια δεξαμένα.

Μετάφραση

Κυρά μου, νειόχαρη, μακάρια Ειλείθια,
φύλαγε αυτή τη νύφη, τη θαλασσοφερμένη,
την περιζήτητη Τισσίδα,
και δέξου σαν λύτρα των ωδίνων της
τα λαμπρά τούτα στεφάνια,
καμωμένα απ' τις πλεξούδες
των μαλλιών της.

3. Του ΝΙΚΙΑ

Αμφαρέτης κρήδεμνα και υδατόεσσα
καλύπτρα,
Ειλείθια, τεάς κείται υπέρ κεφαλάς,
ως σέ μετ' ευχολής εκαλέσατο
λευγαλέας
οι κήρας απ' ωδίνων τήλε βαλείν λοχίων.

Μετάφραση

Πάνω στο κεφάλι σου, Ειλείθια,
η Αμφαρέτη απόθεσε το κεφαλομάντηλο
και το διάφανο της πέπλο,
καθώς σε παρακαλούσε με δάκρυα
να διώξεις μακριά τις Μοίρες,
που παράστεκαν τις ωδίνες
του τοκετού της.

4. Του ΛΕΩΝΙΔΑ του ΤΑΡΑΝΤΙΝΟΥ

Ευθύσανον ζώνην τοι ομού και τόνδε
κύπασσιν
Ατθίς παρθενίων θήκε ύπερθεν θυρών
εκ τόκου, ω Λατώϊ, βαρυνομένης ότι νηδύν
ζωόν απ' ωδίνων λύσαο τήσδε βρέφος.

Μετάφραση

Τη φουντωτή της ζώνη και τη ρόμπα της
πάνω απ' τις παρθενικές της πόρτες
κρέμασε η Ατθίς για σένανε, Λητώ,
καθώς τη βοήθησες με τους πόνους
ζωντανό να βγάλει απ' την κοιλιά της
το παιδάκι της.

5. Του ΛΕΩΝΙΔΑ του ΤΑΡΑΝΤΙΝΟΥ

Εκ τόκου, Ειλείθια, πικράν ωδίνα φυγούσα,
Αμβροσίη κλεινών θήκατό σοι
πρό ποδών δεσμά κόμας και πέπλον
εν ώ δεκάτω απί μηνί
δισσόν από ζώνης κύμα ελόχευσε τέκνων.

Μετάφραση

Στα άχραντά σου πόδια, Ειλείθια,
τις κορδέλες των μαλλιών της
και τον πέπλο της ανάθεσε η Αμβροσία,
καθώς γλίτωσε απ' τις πικρές ωδίνες,
φέροντας στο φως από τη μέση της,
το δέκατο μήνα, δύο κι όλας παιδάκια.

γ) ΠΕΝΘΙΜΑ ή ΕΠΙΤΥΜΒΙΑ ή ΕΛΕΓΓΕΙΑΚΑ

1. Του ΠΕΡΣΗ

Δειλαία Μνάσυλλα, τί τοι και
επ' ηρίω ούτος
μυρομένα κούραν γραπτός έπεστι τύπος
Νευτίμας; ας δή ποκ' από ψυχάν
ερύσαντο
ωδίνες, κείται δ' οία κατά βλεφάρων
αχλύν πλημμύρουσα υπό ματρός αγαστώ
αιαί δ' Αριστοτέλης ουκ απάνευθε πατήρ
δεξιτερά κεφαλάν απεμάσσετο,
ω μέγα δειλοί, ουδέ θανόντες
έών εξελάσεσθ' αχέων.

Μετάφραση

Δυστυχισμένη Μνήσυλλα, τί έγινε
και γράφτηκε
σε μνήμα το όνομα της
κόρης σου Νεοτίμας,
που την χώρισαν από την ψυχή της
οι ωδίνες και τώρα βρίσκεται εδώ,
μαζί με τη μητέρα της
με σκεπασμένα από ομίχλη τα βλέφαρα;
Κι ο πατέρας της, αλλοίμονο,
ο Αριστοτέλης,
δεν έπαυε ούτε στιγμή να σκουπίζει
με το δεξί του χέρι τα δάκρυά του.
Ε, φοβιτσιάρηδες άνθρωποι,
και πεθαμένοι ακόμη δεν μπορείτε

να γλιτώσετε απ' τις θλίψεις σας.

2. Του ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΥ

Α κόνις αρτίσκαπτος, επί στάλας
δε μετώπων
σεΐονται φύλλων ημιθανείς στέφανοι·
γράμμα διακρίνοντας, οδοιπόρε,
πέτρον ίδωμεν,
λευρά περιστέλλειν φατί τίνος.
"Ξεΐν' Αρετημιάς εμί· πάτρα Κνίδος,
Εύφρονοςήλθον εις λέχος,
ωδίνων ουκ άμορος γενόμαν,
δισσά δ' ομού τίκτουςα,
το μεν λίπον ανδρί ποδηγόν γήρωσ,
εν δ' απάγω μναμόσουνν πόσιος.

Μετάφραση

Νειόσκαφτο είναι το χώμα και πάνω
στην επιτάφια στήλη
σειώνται τα φύλλα μισομαραμένων
στεφάνων.
Ας κοιτάξουμε τί γράφει η πέτρα,
οδοιπόρε:
"Ξένε, είμαι η Αρτεμιάς, από την Κνίδα,
γυναίκα του Εύφρονα,
με τους πόνους της γέννας έκανα δίδυμα:
το ένα το άφησα στον άντρα μου,
να τον στηρίξει στα γηρατειά του,
το άλλο το παίρνω μαζί μου,
για να θυμάμαι εκείνον.

Σημείωση

Κατά περίεργο τρόπο, ταυτόσημο επί-
γραμμα, τελείως όμως παραλλαγμένο
φραστικά, έχει στιχουργήσει και ο Αντί-
πατρος ο Σιδώνιος, που χωρίζεται από τον
Ηράκλειτο με ένα σχεδόν αιώνα. Και δεν
μπορούμε να ξέρουμε τί είδους φιλολο-
γικό παιχνίδι ήταν αυτή η μεταγραφή. Την
παραθέτουμε πάντως:

3. Του ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ του ΣΙΔΩΝΙΟΥ

Ή που σε χθονίας, Αρετημιάς, εξ ακάτιο
Κωκυτού θεμένεν ίχνος επ' αϊόνι

οιχόμενον βρέφος άρτι
φορέουσαν αγοστώ,
ώκτειραν θαλαραί Δωριδες είν Άϊδα
πενθόμεναι τέο κήρα·
συ δε Ξαίνουσα παρειάς
δάκρυσιν άγγειλας κείν' ανιαρόν έπος·
"διπλόον ωδίνασα, φίλαι, τέκος,
άλλο μεν ανδρί Εύφρονη καλλιπόμαν,
άλλο δ' άγω φθιμένοις".

Μετάφραση

Καθώς από τη γήινη βάρκα, Αρτεμιάς,
πάτησες την όχθη του Κωκυτού,
φέρνοντας μαζί σου το νειογέννητό σου,
σε θρήνησαν οι νεαρές Δωριίδες
στον Άδη,
πενθώντας για τη Μοίρα σου.
Κι εσύ, αυλακώνοντας τα μάγουλα σου
με δάκρυα, τους είπες αυτά
τα θλιβερά λόγια:
"Κοιλοπονώντας, αγαπημένες μου,
για δύο,
το ένα άφησα στον άντρα μου,
τον Εύφρονα,
μα το άλλο, φέρνω μαζί μου
στους πεθαμένους".

4. Του ΛΕΩΝΙΔΑ του ΤΑΡΑΝΤΙΝΟΥ

– Τίς ούσα, γύναι, Παρίην
υπό κίονα κείσαι;
– Πρηξώ Καλλιτέλους.
– Και ποδαπή;
– Σαμίη.
– Τις δε σε και κτερέϊξε;
– Θεόκριτος, ώ με γονεΐς εξέδοσαν.
– Θνήσκεις δ' εκ τίνος;
– Εκ τοκετού.
– Εΐσαι πόσων ετέων;
– Δύο κείκοσιν.
– Ή ρα γ' άτεκνος;
– Ουκ αλλά τριετή Καλλιτέλην έλιπον.
– Ζώοι σοι κείνος και εσ βαθύ γήρας ίκοιτο.
– Και σοί, Ξεΐνε, πόροι πάντα,
Τύχη τα καλά.

Μετάφραση

- Ποιά είσαι και ποιανού γυναίκα, θαμμένη κάτω απ' αυτή την Παριανή στήλη;
- Είμαι η Πραξώ του Καλλιτέλη.
- Κι από πού είσαι;
- Από τη Σάμο.
- Και ποιός σου' φτιαξε αυτό το μνήμα;
- Ο Θεόκριτος, με τον οποίο με πάντρεψαν οι γονείς μου.
- Κι από τί πέθανες;
- Από τοκετό.
- Και πόσων χρονών είσαι;
- Εικοσιδύο.
- Και ήσουν άτεκνη;
- Όχι· άφησα πίσω τρίχρονο τον Καλλιτέλη μου.
- Ας ζει εκείνος κι' ας φτάσει σε βαθειά γεράματα.
- Και σε σένα, ξένε, είτε να δίνει η Τύχη όλα τα καλά.

Σημείωση

Πάλι, εδώ, έχουμε να κάνουμε την ίδια παρατήρηση, που κάναμε για το υπ' αριθ. 2 επίγραμμα: ότι δηλαδή, η ίδια υπόθεση είναι το περιεχόμενο άλλων δύο επιγραμμάτων, στιχουργημένων αντίστοιχα από τον Αντίπατρο τον Σιδώνιο και τον Αμύντα. Τα παραθέτουμε:

5. Του ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ του ΣΙΔΩΝΙΟΥ

- Φράζαι, γύναι, γενεήν, όνομα, χθόνα.
- Καλλιτέλης μεν ο σπείρας, Πρηξώ δ' ούνομα, γή δε Σάμος.
- Σάμα δε τίς τόδ' έχωσε;
- Θεόκριτος ο πριν άθικτα αμετέρας ώ λύσας άμματα παρθενίας.
- Πώς δε θάνες;
- Λοχίοισιν εν άλγεσιν.
- Ειπέ δε ποίην ήλθες ες ηλικίην;
- Δισσάκις ενδεκέτις.
- Ή και άπαις;
- Ου, ξείνε· λέλοιπα γαρ εν νεότητι Καλλιτέλη, τριετή παιδ' έτι νηπίαχον.

- Έλθοι ες ολβίστην πολιήν τρίχα.
- Και σοι, οδίτα, ούριον ιθύνει πάντα, Τύχη βίωτων.

Και το δεύτερο:

6. Του ΑΜΥΝΤΑ

- Φράζαι, γύναι, τίς εούσα και εκ τίνος, ειπέ σε πάτρην και ποίας έθανες νούσου υπ' αργαλής;
- Ούνομα μεν Πρηξώ Σαμίη, ξένε, εκ δε γονής Καλλιτέλους γενόμαν, αλλ' έθανον τοκετώ.
- Τίς δε τάφον στάλωσε;
- Θεόκριτος, ω με σύνευνον ανδρί δόσαν.
- Ποίην δ' ήλθες ες ηλικίαν;
- Επταέτις τρίς γενόμαν έτι.
- Ή ρα γ' άτεκνος;
- Ουκ' αλλά τριετή παιδα δόμω καλλιπόμαν.

Σημείωση

Πρέπει να πούμε εδώ, ότι ο μεν Λεωνίδας ο Ταραντίνος έζησε τον 3ο αιώνα π.Χ., ο Αντίπατρος ο Σιδώνιος το 2ο αιώνα μ.Χ., ενώ ο Αμύντας δεν είναι απόλυτα εξακριβωμένο το πότε έζησε. Άρα, μπορούμε να σκεφθούμε πως οι δύο τελευταίοι επιγραμματοποιοί, σαν να θέλησαν να δοκιμάσουν και τη δική τους ικανότητα στην απομνημόνευση της Μοίρας της Πραξώς, στιχουργώντας πάνω στ' αχνάρια τού Λεωνίδα του Ταραντίνου κατά το δικό τους τρόπο. Συνεχίζουμε με άλλα επιτύμβια επιγράμματα:

7. Του ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΗ

- Την γοεραίς πνεύσασαν εν ωδίαις Λαμίσκην ύστατα, Νικαρέτης παιδα και Ευπόλιδος σύν βρέφεσι διδύμοις, Σαμίην γένος αι παρά Νείλω κρύπτουσι Λιβύης ηιόνες εικοσέτιν, αλλά, κόραι, τη παιδί λεχώϊα δώρα φέρουσαι

θερμά κατά ψυχρού δάκρυα χείτε τάφου.

Μετάφραση

Η παραλία της Λιβύης, κοντά στο Νείλο,
σκεπάζει την εικοσάχρονη Λαμίσκη,
Σάμια, κόρη της Νικαρέτης
και του Ευπόλιδος,
που άφησε την τελευταία της πνοή
πάνω σε πικρότατες ωδίνες,
μαζί με τα δίδυμα παιδιά της.
Μα εσείς, κορίτσια, που φέρνετε τα
εγκάρδια δώρα σας στη λεχώνα,
χύστε τώρα ζεστά δάκρυα
πάνω στον ψυχρό τάφο της.

8. Του ΔΙΟΣΚΟΡΙΔΗ

Αρχέλευτε δάμαρτα, Θεοδέκτου παιδιά,
και αινοπαθούς, έννεπε, Δημαρέτης,
όσσον επ' ωδίσιν και μητέρα·
παίδα δέ δαίμων έφθασεν
ουδ' αυτών είκοσιν ηελίων,
οκτωκαιδεκέτις αυτή θάνον, άρτι τεκούσα
άρτι δε και νύμφη παντ' ολιγοχρόνιος.

Μετάφραση

Τη σύζυγο του Αρχέλαου, Πολυξένη,
κόρη του Θεοδέκτου και της δύστυχης
Δημαρέτης,
κλάψε πάνω στους πόνους του τοκετού της,
την πρόφτασε η Μοίρα της
πριν κλείσει τα είκοσι.
Δεκαοκτάχρονη πέθανε, μόλις γέννησε,
και δεν είχε και πολύ καιρό νύφη.

9. ΑΝΩΝΥΜΟΥ

Άρτι λοχευομένην σε μελισσοτόκων
έαρ ύμνων
άρτι δέ κυκνείων φθεγγομένη στόματι
ήλασεν εις Αχέροντα διά πλατύ κύμα
καμνόντων
Μοίρα λινοκλώστου δεσπότης ηλακάτης.
Σός δ' επέων, Ήριννα, καλός πόνος
ου σε γεγωνεί φθίσθαι,
έχειν δέ χορούς άμμιγα Πιερίσιν.

Μετάφραση

Δεν είχε καλά-καλά τελειώσει
η λεχωνιά σου
με τραγούδια της μελισσογέννας άνοιξης,
και σ' έσπρωξε στον Αχέροντα
με κύκνεια άσματα,
εξ αιτίας των εξαντλητικών πόνων, η Μοί-
ρα που διαφεντεύει τη λινόκλωστη ανέμη.
Μα η ωραία προσπάθεια που έβαλες
στα τραγούδια σου, Ήριννα,
δεν μαρτυράει ότι πέθανες,
μα ότι σέρνεις το χορό μαζί
με τις Πιερίδες (Μούσες στον Άδη).

Σημείωση

Το παραπάνω επίγραμμα αναφέρεται
στην ποιήτρια Ήριννα, που προφανώς πέ-
θανε στον τοκετό.
Θα ήθελα να προσθέσω εδώ και ένα επί-
γραμμα, που όμως δεν αναφέρεται σε
τοκετό, αλλά σχετίζεται με παθολογική
και μάλιστα μοιραία γυναικολογική περι-
πέτεια, από τις πιο σπάνιες. Ακούστε το:

1. Του ΜΕΛΕΑΓΡΟΥ

Ου γάμον αλλ' Αϊδαν, επινυμφίδιον
Κλεαρίστα δέξαστο,
παρθενίας άμματα λυομένα.
Άρτι γάρ εσπέριοι νύμφας επί δικλίσιν
άχειν λωτοί, και θαλάμων
επλαταγεύντο θύραι.
Αώοι δ' ολολυγμόν ανέκραγον,
εκ δ' Υμέναιος σιγαθείς γοερόν
φθέγμα μεθαρμόσατο,
αι δ' αυταί και φέγγος εδαδούχουν
περί πασών
πεύκαι και φθιμένα νέρθεν έφαινον οδόν.

Μετάφραση

Όχι γάμο, μα τον Άδη απόλαυσε
η νειόνυμφη Κλεαρίστη,
σαν λύθηκαν τα δεσμά της παρθενίας της.
Το βράδυ στέναζε η νύφη στο κρεβάτι
κι οι πόρτες της παστάδας κροτούσαν.

Και το πρωί ακούστηκαν θρήνοι
κι ο Υμέναιος, βουβός,
άλλαζε τη χαρά σε γόο.
Και τα πεύκινα δαδιά που έφεγγαν
γύρω από το νυφικό θάλαμο,
φώτιζαν στην πεθαμένη το δρόμο
προς τα σκοτάδια.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αυτά ήταν μερικά από τα αρχαία ελληνικά επιγράμματα, που σχετίζονται με εμπειρίες της ειδικότητάς μας, ευχάριστες ή δυσάρεστες. Στα τελευταία, διαφαίνεται η μοίρα που παραστέκει στην επίτοκο ή στη λεχωίδα, όπως παραστέκει και σήμερα, παρά τις τόσες προόδους

της Ιατρικής, και όπως παραστέκει σε κάθε δράση των ανθρώπων.

Από αυτή την άποψη, στον ίδιο δύσβατο και θανατηφόρο δρόμο δεν περπατούσαν μόνο οι αρχαίες Ελληνίδες, αλλά και οι σύγχρονες, όσο κι αν η δυσβασία αυτή ή η μοιραία κατάληξη έχουν γίνει σήμερα σπάνιες.

Από την άποψη της Ιστορίας της Μαιευτικής Τέχνης, υλικό που σχετίζεται με την απεραντοσύνη σε έκταση και βάθος της τελευταίας –έστω και λαογραφικό– δεν πρέπει να παραβλέπεται. Η εμπειρία που αθροίζεται σ' αυτό, έχει δειχτεί πολύτιμο στοιχείο, από το οποίο ξεκίνησαν δημιουργικές σκέψεις και ενέργειες.

Ποίηση

Ευαγγελία Κωνσταντινίδου-Παπαδοπούλου, Μαία.

ΖΩΗ

Ένα σκηνικό απάτης
έγινε πια η ζωή,
ψέμα και υποκρισία
βασίλευσαν στη γη.

Με χαμόγελο στα χείλη
και στο μάτι πονηριά,
οι αδίσταχτοι στοχεύουν
των αγνών την ανθρωπιά.

Πλαστικά κι άλλες ουσίες
και κομπιούτερ μαγικά,
τη ζωή μας ανιχνεύουν
ύπουλα και δραστικά.

Φεύγει ο εικοστός αιώνας
με μια ύποπτη ανοχή,
όπως ο άγριος χειμώνας
που βουλιάζει στη βροχή.

Στα συντρίμια περπατάω
που φυτρώσαν στο γρασίδι,
μα κρατώ τα ιδανικά μου
μες στο πνεύμα μου κεντίδι.

· Ανθολόγιο

(Χειμωνιάτικες Πασχαλιές '96)